

Zarządzanie

energią musi być powszechne

Rozmowa ze **Zbigniewem Szpakiem**, Prezesem Zarządu Krajowej Agencji Poszanowania Energii S.A.

– Panie Prezesie jak Pan ocenia uchwaloną w kwietniu ustawę o efektywności energetycznej?

– Ustawa o efektywności energetycznej była chyba najbardziej wyciekniętym przez rynek aktem prawnym. Najważniejsze więc, że została już uchwalona. To czy jest dobra czy zła i czy wszystkich satysfakcjonuje teraz ma już znaczenie drugoplanowe. W tej chwili najważniejsze jest, aby zapisane w ustawie instrumenty zostały skutecznie wprowadzone w życie bez dalszej zwłoki. Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A. prowadzi obecnie szkolenia wyjazdowe dla kadry zarządzającej w celu przybliżenia zakładom przemysłowym ustawy o efektywności energetycznej z omówieniem szans i konsekwencji wynikających z jej zapisów.

– Największym konsumentem energii jest zapewne przemysł. Czy ceny, które musi płacić za zużywanie energii wystarczająco wymuszają jej oszczędzanie, która z gałęzi przemysłu jest w Polsce najbardziej energochłonna?

– Wbrew pozorom to nie przemysł, a sektor mieszkaniowy jest największym konsumentem energii z ponad 40% udziałem w jej zużyciu. Nie zmienia to jednak faktu iż polska gospodarka w ujęciu statystycznym jest energochłonna i plasuje się pod tym względem za zachodnioeuropejską konkurencją. Oczywiście w ujęciu sektorowym sytuacja będzie różnicowana. I tak obok energochłonnych zakładów chemicznych można wskazać zakłady przemysłu cementowego, które dla odmiany mogą poszczycić się dość wysoką, w obecnej technologii, efektywnością energetyczną.

Co do kosztów energii – już teraz są dla zakładów przemysłowych wysokie

a zgodnie z prognozami ekspertów będą co najmniej 60% wyższe w perspektywie roku 2020. W chwili obecnej zarządzanie energią w zakładach przemysłowych jest zjawiskiem marginalnym. Nieliczne jednostki wykonują audyty energetyczne. Trudno powiedzieć czy motywacja finansowa jest na ten moment zbyt niska czy też jest to problem braku wiedzy, czasu i środków na jej pogłębianie. Zapewne wpływ na taki stan rzeczy mają wszystkie czynniki.

Odkąd objąłem stanowisko Prezesa Zarządu Krajowej Agencji Poszanowania Energii S.A. odbyłem kilka spotkań z zakładami przemysłowymi. Z dotychczasowych rozmów jasno wynika, że zakłady mają w większości ograniczone środki na inwestycje i podchodzą do nich z dużą ostrożnością i namysłem. Tym bardziej cenne są inicjatywy takie jak system dopłat do audytów przemysłowych oferowany przez NFOŚiGW. Dysponując wynikami z audytu energetycznego zakłady przemysłowe będą miały możliwość jasno ocenić jakie inwestycje są w zasięgu ich możliwości.

– Czy opracowuje się rozwiązania, z których przemysł mógłby korzystać w tej kwestii?

– Na rynku dostępnych jest wiele rozwiązań technologicznych i finansowych. Badania nad zwiększeniem efektywności energetycznej rozwijają się bardzo dynamicznie – zarówno w obrębie innowacyjnych technologii produkcji jak i prostych środków poprawy efektywności do zastosowania w istniejących instalacjach i systemach. Ustawa o efektywności energetycznej wprowadza nowe rynkowe instrumenty tzn. białe certyfikaty.

– Skąd wziąć środki na realizację inwestycji w obrębie efektywności energetycznej?

Możliwości na rynku jest wiele. Są granty i dopłaty, są pożyczki oraz formy łączone. W Europie sprawnie funkcjonują firmy typu ESCO oferujące finansowanie inwestycji z oszczędności energii. W Polsce ta forma finansowania ciągle jeszcze musi się przebić. KAPE S.A. podjęła ostatnio inicjatywę w celu rozwoju tego typu działalności, w aspekcie budowy trwałych podstaw jej funkcjonowania. W dziedzinie inwestycji w zakresie efektywności energetycznej powinna być to podstawowa metoda finansowania oparta o zasadę samospłaty z oszczędności w kosztach energii a w zasadzie o gwarancję efektu energetycznego i ekonomicznego. Należałoby poddać od nowa ocenie, zasadność dopłat ze środków publicznych do realizacji inwestycji, które generują lepszy zwrot niż niejedna inwestycja giełdowa. Uporządkowanie stanu prawnego i wyjaśnienie kwestii współpracy na pograniczu sektora publicznego i prywatnego może oznaczać zielone światło dla ESCO i znaczne przyspieszenie w realizacji inwestycji w poprawę efektywności energetycznej.

– Jak promuje się efektywność energetyczną?

– Efektywność energetyczną i mechanizmy jej poprawy promuje się jak każdy inny produkt czy usługę – poprzez kampanie informacyjne i działania szkoleniowe dla wszystkich potencjalnych beneficjentów. W przypadku poprawy efektywności energetycznej łatwiej byłoby zapewne wymenić podmioty, które nie będą nią zainteresowane niż te, w interesie których leży jej wzrost. Poprawa efektywności energetycznej oznacza obniżenie kosztów – do tego dążymy wszyscy niezależnie od celów zrównoważonej polityki energetycznej, której wdrażanie jest misją organizacji takich jak KAPE S.A.

Rozmawiała: Ilona Saft

Sięgnijmy po środki unijne

Pod koniec kwietnia odbyło się w Katowicach bardzo ciekawe seminarium, zorganizowane przez Biuro Regionalne Województwa Śląskiego w Brukseli pt. **Źródła finansowania projektów w obszarze energetyki, ochrony środowiska i innowacji w ramach dostępnych programów europejskich: Inteligentna Energia-Europa, Life+, 7. Program Ramowy.**

Tematyka poszanowania energii jest w kręgu zainteresowania Unii Europejskiej od wielu lat ale szczególnie mocno wagę tego programu dostrzega się w tej chwili, mówiła dyrektor Biura Regionalnego Województwa Śląskiego w Brukseli Magdalena Chawuła. Witając gości seminarium zachęcała ich do skorzystania z możliwości finansowania projektów w obszarze energetyki, jakie dają programy unijne. Wagę problemu podkreślił również Marszałek Województwa Śląskiego Adam Matusiewicz, i on zachęcał uczestników spotkania do sięgnięcia po środki unijne w zakresie programów promujących efektywność energetyczną.

Problematykę seminarium stanowiło kompendium wiedzy nt. Finansowania projektów w obszarze energetyki, z uwzględnieniem ochrony środowiska i innowacyjności. Jego wielką zaletą było to, że prelegenci chcieli w sposób możliwie prosty, przybliżyć praktyczne strony tych przedsięwzięć.

Polityka energetyczna Unii Europejskiej do roku 2050 zawiera wiele działań w omawianym obszarze. Wspólnota przygotowała strategię Europa 2020 oraz najważniejsze cele w zakresie polityki energetycznej do 2050 roku. Duże znaczenie ma odbywający się co roku Tydzień Zrównoważonej Energii, który jest przeglądem programów europejskich z zakresu energetyki. Informacje na ten temat przedstawiła Natalia Matyba z BRWŚI w Brukseli.

Uczestnicy spotkania żywo interesowali się możliwościami jakie dają beneficjentom programy unijne w zakresie poszanowania energii. Dużą dawkę tych informacji przekazała uczestnikom seminarium Antonina Kaniszewska z Krajowej Agencji Poszanowania Energii S.A. Przedstawiła ogólne zagadnienia dotyczące Programu Ramowego na Rzecz Konkurencyjności i Innowacji ze szczególnym uwzględnieniem Programu Inteligentna Energia – Europa, którego punktem kontaktowym jest w Polsce KAPE S.A. Uczestnicy spotkania dowiedzieli się jakie były priorytety programu na rok bieżący. Bardzo cenne okazały się informacje dotyczące strony praktycznej podejmowanych w ramach programu przedsięwzięć. Prelegentka przedstawiła wymagania formalne jakie trzeba spełnić realizując projekt oraz związane z tym aspekty finansowe.

W drugiej części seminarium przedstawiono „Program Life+ na rzecz rozwoju innowacji w ochronie środowiska”. Mówił o nim Andrzej Muter z Wydziału ds. projektów UE Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast Katarzyna Sobótko z Krajowego Punktu Kontaktowego Projektów Badawczych Unii Europejskiej zaprezentowała „7. Program Ramowy – Fundusze na Badania i Rozwój w obszarze Energii”.

Na zakończenie seminarium przedstawiono przykłady programów realizowanych w ramach programu „Inteligentna Energia-Europa”. Mówili o nich Anna Bogusz z Fundacji na Rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii, Joanna Cendrzak z Agencji Rozwoju Regionalnego w Bielsku-Białej oraz Beata Michaliszyn z Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowanych. Te wystąpienia były zachętą do pisania projektów. Chociaż w tym roku nie jest to już możliwe, to prelegenci namawiali by zrobić to w roku przyszłym. Korzyści jakie wynikają z ich realizacji są naprawdę duże. Już dzisiaj warto się więc do tego przymierzać.

Uczestnicy spotkania dowiedzieli się jakie były priorytety programu na rok bieżący. Bardzo cenne okazały się informacje dotyczące strony praktycznej podejmowanych w ramach programu przedsięwzięć. Prelegentka przedstawiła wymagania formalne jakie trzeba spełnić realizując projekt oraz związane z tym aspekty finansowe.

W drugiej części seminarium przedstawiono „Program Life+ na rzecz rozwoju innowacji w ochronie środowiska”. Mówił o nim Andrzej Muter z Wydziału ds. projektów UE Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast Katarzyna Sobótko z Krajowego Punktu Kontaktowego Projektów Badawczych Unii Europejskiej zaprezentowała „7. Program Ramowy – Fundusze na Badania i Rozwój w obszarze Energii”.

Rozpoczynamy w bieżącym numerze naszego Magazynu cykl publikacji, których celem jest propagowanie idei racjonalnego gospodarowania energią. Magazyn Wspólnoty Europejskiej Euro 25 od początku swojego istnienia dostrzegał wagę problemu, dlatego sukcesywnie podejmował takie tematy jak: efektywność energetyczna czy promocja energii odnawialnej.

W ubiegłym roku, podczas półrocznej akcji, pokazaliśmy korzyści płynące z zastosowania odnawialnych źródeł energii w gminach oraz pokazaliśmy jakie możliwości stwarza rolnictwo, jeżeli chodzi o energię alternatywną.

Chociaż mówi się coraz więcej o zarządzaniu energią oraz nie brakuje zachęt by stosować OZE, efekty są marne. Jak wynika z badań, Polacy nie doceniają wagi problemu, ustawiając się na szarym końcu rankingów, przeprowadzanych w krajach rodziny unijnej. Oszczędzanie energii i efektywność energetyczna to właściwie tematy, którymi większość Polaków się nie przejmuje (mamy nieco lepszą wiedzę jeżeli chodzi o odnawialne źródła energii). Rankingi pokazują, że najgorzej wypadają w nich osoby stosunkowo młode, bo do 40 roku życia. Można widzieć dwie tego przyczyny: po pierwsze w tej grupie ludzie stosunkowo dobrze zarabiają, więc zasobniejszy portfel nie wymusza oszczędności, a ci koło 20-tki, są najczęściej w naszym kraju jeszcze na garnuszku rodziców.

Jednak w zakładach przemysłowych nie jest lepiej. Ciągłe jeszcze obniżenie kosztów produkcji, poprzez oszczędności w zużyciu energii, nie jest stawiane jako jeden z celów strategicznych. Audyty energetyczne są nadal rzadkością.

Jak pokazały organizowane w Unii Europejskiej konkursy, propagujące ideę oszczędzania energii, dzięki prostym zabiegom można osiągnąć wiele. Jedyne zmieniając przyzwyczajenia pracowników biurowych, zwycięzcy tej rywalizacji, potrafili zmniejszyć zużycie energii o 30 procent (najlepszy wynik w Polsce). W niektórych krajach Wspólnoty osiągnięto oszczędności nawet powyżej 40 procent. Rezerwy są więc ogromne.

Warto dodać, że największym konsumentem energii wbrew pozorom nie jest jednak przemysł, a mieszkalnictwo. Obszary miejskie UE generują ok. 70 proc. całkowitego zapotrzebowania na tzw. energię pierwotną.

Zacznijmy więc oszczędzać energię od zaraz, bo jest o co kopie kruszyć. ■

Samorządy działają na rzecz klimatu

Coraz więcej samorządów lokalnych i regionalnych z całej Europy, przyłącza się do Porozumienia między burmistrzami – wspieranej przez Komisję Europejską inicjatywy na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym. W Polsce deklarację wzmoczonych działań w ramach tej struktury podjęto dotychczas 11 miast i gmin, a grupa pięciu samorządów z obszaru województwa pomorskiego jest w trakcie procedury aplikacyjnej.

POROZUMIENIE MIĘDZY BURMISTRZAMI

Porozumienie między burmistrzami jest formalnym zobowiązaniem zrzeszonych w nim samorządów do przekroczenia wyznaczonych przez Unię Europejską celów roku 2020 odnośnie redukcji emisji CO₂. Jest to również platforma wymiany doświadczeń i promocji dobrych praktyk w zakresie zrównoważonej polityki energetycznej. Na odświeżonej stronie porozumienia można znaleźć m.in. wiele przykładów ciekawych rozwiązań związanych z wykorzystaniem przez miasta efektywnych energetycznie technologii.

Porozumienie między burmistrzami miało być z założenia inicjatywą 40 miast. Popularność inicjatywy przerosła jednak oczekiwania jej inicjatorów potwierdzając wolę i gotowość samorządów lokalnych do podejmowania zintegrowanych działań na rzecz ochrony

klimatu. Na początku kwietnia sygnatariuszami Porozumienia było 2467 samorządów. W Polsce sens realizacji działań w obrębie tej struktury dostrzegło dotychczas 11 miast, do których należą Bielawa, Bielsko-Biała, Dzierżonów, Ełk, Gdynia, Laszki, Lubianka, Niepołomice, Raciechowice, Stare Juchy i Warszawa. Każde z nich musi opracować i przedstawić *Plan działań na rzecz zrównoważonej polityki energetycznej*, który wskaże w jaki sposób doprowadzą do zamierzonej redukcji CO₂.

PLANY DZIAŁAŃ NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEJ POLITYKI ENERGETYCZNEJ

W Polsce *Plan działań na rzecz zrównoważonej polityki energetycznej* został zatwierdzony przez Radę Miasta w Bielsko-Białej oraz Lubiance. W ostatniej fazie opracowywania jest też Plan dla m.st. Warszawy.

W ramach swoich *Planów działań na rzecz zrównoważonej polityki energetycznej* miasta i gminy opracowują inwentaryzację emisji bazowej CO₂ a następnie przedstawiają szczegółowy plan działań, które zostaną zrealizowane na ich terenie, w celu ograniczenia emisji CO₂ o co najmniej 20% do roku 2020. Planowane działania powinny obejmować co najmniej dwa sektory z listy czterech rekomendowanych, na której znalazł się sektor publiczny, mieszkalny, usługowy i transportowy. Sektor publiczny jest sektorem obowiązkowym ze względu na wzorcową rolę narzuconą temu sektorowi przez dyrektywę budynkową EPBD.

NOWE INSTRUMENTY FINANSOWE

Komisja Europejska dbając o sukces Porozumienia między burmistrzami tworzy nowe instrumenty, które zapewnią samorządom lokalnym i regionalnym niezbędne wsparcie merytoryczne jak

i finansowe w procesie planowania i realizacji działań. Do dyspozycji sygnatariuszy pozostają Biuro Porozumienia między burmistrzami, krajowe struktury wspierające – w Polsce jest to Polska Sieć Energie Cites czy też Wspólnotowe Centrum Badawcze (JRC) opiniujące dostarczone przez miasta i gminy Plany. Istotne wsparcie stanowi grupa instrumentów finansujących pomoc techniczną na opracowanie programów inwestycyjnych.

W 2009 w ofercie finansowej Komisji Europejskiej w ramach programu Inteligentna Energia – Europa (IEE) pojawił się pierwszy z instrumentów wsparcia technicznego o nazwie ELENA (obecnie EIB-ELENA). Instrument ten został uruchomiony przy współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w celu mobilizacji dużych inwestycji w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii (OZE).

Cel ten realizowany jest poprzez udzielanie władzom lokalnym, regionalnym bądź innym instytucjom publicznym niezbędnego wsparcia finansowego, a opcjonalnie także merytorycznego, w zakresie kompleksowego planowania inwestycji. Poziom dofinansowania to 90% kosztów kwalifikowanych, do których zalicza się różne formy wsparcia konieczne do opracowania projektów inwestycyjnych. Priorytetem tego instrumentu są działania w obszarze szeroko pojętej efektywności energetycznej i OZE, w tym także sektora transportu. Wsparcie na pomoc techniczną przyznawane jest w kolejności podpisywania kontraktów na zasadzie „kto pierwszy, ten lepszy”.

Od grudnia 2009 r. do dyspozycji beneficjentów uwolniono łącznie 49 mln. euro. W 2011 r. w odpowiedzi na głosy samorządów, które nie były w stanie zaplanować w swoich budżetach inwestycji przekraczających swoją wartość 50 mln euro, w „ofercie” programu pojawiły się dwa nowe instrumenty wsparcia technicznego typu ELENA przeznaczone dla projektów inwestycyjnych o wartości poniżej 50 mln euro.

Nazwy instrumentów pochodzą od nazw instytucji finansowych, które będą odpowiedzialne za ich wdrażanie tj. KfW-ELENA we współpracy z niemieckim Państwowym Bankiem Rozwoju KfW oraz CEB-ELENA we współpracy z Bankiem Rozwoju Rady Europy. Tegoroczne budżety nowych instrumentów przeznaczone na ich uruchomienie oraz sfinansowanie pierwszych projektów wynoszą odpowiednio 8 i 3 mln euro.

Ponadto w przygotowaniu jest nowy Europejski Fundusz Efektywności Energetycznej (EEE-F), który zasilony zostanie ze środków Europejskiego programu energetycznego na rzecz naprawy gospodarczej (146 mln euro) oraz ze środków instytucji finansowych takich jak Europejski Bank Inwestycyjny (75 mln euro) czy Deutsche Bank (5 mln euro). Środki funduszu przekazywane będą lokalnym instytucjom finansowym w formie pożyczek globalnych na pakiety finansowe obejmujące granty na pomoc techniczną na opracowanie programów inwestycyjnych oraz kredyty na inwestycje. Szczegóły dotyczące tego instrumentu ogłoszone zostaną w II połowie br.

Jednym z takich projektów jest realizowany przez KAPE S.A. projekt come2CoM, w ramach którego 7 samorządów uzyska bezpośrednie wsparcie przy opracowaniu *Planów działań na rzecz zrównoważonej polityki energetycznej*, a co najmniej 60 zostanie przeszkolonych w tym zakresie. 20 kwietnia br. w Katowicach odbyło się spotkanie dla władz samorządowych zorganizowane przez Śląski Związek Gmin i Powiatów. Celem spotkania było przedstawienie zagadnień związanych ze zrównoważoną polityką energetyczną oraz środkami poprawy efektywności energetycznej, które mogą i powinny być podejmowane przez władze lokalne. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele samorządów z województwa śląskiego.

UDZIAŁ SAMORZĄDÓW W PROJEKTACH IEE

Tegoroczny konkurs programu IEE dobiega wprawdzie końca 12 maja, ale kolejna szansa przyłączenia się do międzynarodowych projektów z obszaru efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii pojawi się już na początku przyszłego roku. Dziś samorządy mogą skorzystać z możliwości oferowanych im w ramach projektów realizowanych z udziałem beneficjentów z Polski.

W 2010 roku ruszyło 5 projektów, w ramach których polskie władze lokalne mogą uzyskać różnego rodzaju wsparcie w procesie planowania i realizacji działań w obrębie zrównoważonej polityki energetycznej.

Projekty IEE oferujące wsparcie dla samorządów w procesie planowania i realizacji polityki energetycznej realizowane są także przez Agencję Rozwoju Regionalnego z Bielsko-Białej (City_SEC), Polską Sieć Energie Cites (Energy for Mayors), Urząd Miasta w Bielsko-Białej (ENGAGE), Bałtycką Agencję Poszanowania Energii (ENNEREG).

Zachęcamy do współpracy przy realizacji wyżej wymienionych przedsięwzięć, bo w ramach dofinansowania z UE oferują pomoc w realizacji konkretnych zadań i dysponują wsparciem merytorycznym międzynarodowych zespołów eksperckich. Być może dzięki zainicjowanemu w ten sposób przedsięwzięciom Państwa gmina lub region stanie się liderem działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej.

W sprawie projektów oraz instrumentów wsparcia technicznego zapraszamy do kontaktu z Krajowym Punktem Kontaktowym prowadzonym przez Krajową Agencję Poszanowania Energii S.A.

Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.
e-mail: kpiee@kape.gov.pl
tel. +22 626 09 10